

'Jasper is beh

Door te benoemen wat kinderen goed kunnen, halen ze op de Rehobothschool in Nieuwerkerk aan den IJssel het beste in hun leerlingen naar boven. Ze mogen leergierig zijn, maar ook sportief, zorgzaam en betrokken. Henk ten Hove, leerkracht groep 8: Door het benadrukken van hun kernkwaliteiten zitten leerlingen beter in hun vel en gaan hun prestaties vooruit.

'Het was een leuk meidenclubje van vijf groep-achters. Maar één meisje, Saar, werd steeds meer achtergesteld. Jaloers zijn, stoer doen, ellebogenwerk, zo werd ze buitengesloten. Gelukkig meldde Saar het bij mij. Ze trok het zich aan: "Wat doe ik fout?" Zij mocht er toch gewoon bijhoren?" Henk ten Hove, leerkracht groep 8 op de Rehobothschool in Nieuwerkerk aan den IJssel, weet precies wat hij voor de training over Kernkwaliteiten zou hebben gezegd: 'Tsja, we gaan hierover in gesprek met de anderen.' Nu reageerde ik met: 'Saar, jij bent sociaal heel intelligent, dat is een kernkwaliteit van jou. Jij kunt heel goed analyseren wat er in jouw groepje aan de hand is. Ga in de wetenschap dat je dat kunt terug naar de meisjes en zeg hen: "Ik blijf normaal doen tegen jullie. Willen jullie dat ook tegen mij zijn?"' Natuurlijk zou ik het proces op de achtergrond observeren.'

Ten Hove is enthousiast over het sterken van kinderen door hun positieve eigenschappen te benoemen. Het is de essentie van de training Kernkwaliteiten ontwikkeld door Peter Ruit, senior-opleidingsdocent bij onderwijsinstelling De Driestar Hogeschool in Gouda. 'Dus niet meer zeggen: "Tsjee, dat doe je goed", maar, "jij bent een leergierige leerling. Mooi!" Dat is veel meer dan een compliment. Dat treft een leerling, die erover nadenkt en die eigenschap verder wil ontwikkelen.

Saar bijvoorbeeld was al zelfverzekerd, maar ze werd zich meer bewust van haar sociale intelligentie. En ik begeleidde, juist toen het beter ging, de meidengroep. In een gesprek met allen benoemde ik ook de kernkwaliteiten van de andere vier meisjes die ze moesten doorontwikkelen: vriendelijkheid en zelfbeheersing.'

KRINGGESPREK

De nieuwe aanpak sluit volgens hem goed aan bij zijn persoonlijke onderwijsmissie: kinderen verder helpen in hun ontwikkeling. De opmerkelijkste effecten? 'Leerlingen diepen die kwaliteiten verder uit, zoeken in zichzelf naar nieuwe positieve eigenschappen en passen die ook toe. Door die optimistische en welwillende houding van henzelf en hun omgeving, zie je dat leerlingen beter in hun vel zitten. En dat verhoogt de schoolprestaties. Oké, dat is lastig te meten, het kan ook aan andere oorzaken liggen. Toch heb ik het zo in de praktijk ervaren.'

Henk ten Hove, met links van hem Jasper: 'Ik ben me bewuster geworden van mijn eigen handelen. Ik sta meer stil bij de groep.'

hulpzaam'

Is het woord kernkwaliteit geen lastig begrip voor basisschoolleerlingen? 'Jawel. Ik heb er dan ook de tijd voor genomen om het ze in een kringgesprek uit te leggen. Voor ik klaar was riepen ze al spontaan de kwaliteiten door de klas. "Jasper is behulpzaam. Hij helpt iedereen die sommen moeilijk vindt." Het woord zelf heeft Ten Hove daarna nooit meer gehoord. 'Wel de eigenschappen die daaronder vallen: zorgzaam, liefdevol, hulpvaardig, betrokken.'

WEERBARSTIGHEID

Wat zijn de effecten op kinderen in het basisonderwijs bij grotere bewustwording en ontwikkeling van de eigen kernkwalitei-

SFEER VERBETERD

'Ik ben vriendelijk, bleek uit de test *Kernkwaliteiten*', zegt de 11-jarige Jasper. 'Ik was me daar niet van bewust. Maar toen ik na de test op een vraag van een klasgenoot antwoordde, dacht ik: "Het klopt! Wat een aardig antwoord, ik ben best vriendelijk." Na de test is de sfeer in onze klas verbeterd: omdat we elkaar beter kennen, oordelen we minder over elkaar. Pestkoppen zien nu ook dat ieder mens een kwaliteit heeft. Later wil ik, net als m'n vader politieagent worden, zodat ik behulpzaam kan zijn.'

teiten? Het is de these waarop senior-opleidingsdocent Ruit binnen enkele jaren aan de Vrije Universiteit hoopt te promoveren. Zijn onderzoek richt zich op een kleine 1.500 leerlingen van twintig basisscholen van uiteenlopende signatuur verspreid over Nederland.

Hoe hij in aanraking kwam met de term kernkwaliteiten? 'Ik begon in 1981 als gymdocent en was altijd op zoek naar het positief beïnvloeden van het bewegingsgedrag van leerlingen. Sinds 1991 ben ik als opleidingsdocent verbonden aan De Driestar. Eind jaren negentig hoorde ik van een nieuwe stroming: de positieve psychologie. Die richt zich op de kracht van de persoon, op de goede eigenschappen. Prachtig, dacht ik, niks nadruk op mankementen en tekortkomingen.'

Al snel was de link naar zijn opleidingspraktijk gemaakt. Ruit: 'Inzetten op die kracht verbeterde het leer- en socialisatieproces van de aanstaande leraren, vond ik. En dat zou hun leerlingen ten goede komen. Uiteindelijk heb ik hiervoor aan de hand van literatuur, opleiding, onderzoek en eigen ervaringen een training ontwikkeld met Fred Kort-hagen, nu emeritus-hoogleraar onderwijskunde en ook senior-trainer. Ons inzicht is dat de essentie van de training tegemoetkomt aan de pedagogische idealen van docenten.' Maar daarin zit gelijk ook de crux weet Ruit: 'De weerbarstigheid van de dagelijkse onderwijspraktijk belemmert leraren om die idealen uit te dragen. De druk om te presteren is groot. Dat betekent dat het personeel vaak te weinig tijd heeft om op de juiste manier met kernkwaliteiten aan de slag te gaan.'

POSTER

Ten Hove herkent zich in die controverse: 'Enerzijds wil je de nieuwe aanpak toepassen maar dat kost tijd, veel tijd. En die ontbreekt vaak door de waan van de dag. Toen ik me realiseerde dat de aandacht voor kernkwaliteiten verslapte, hebben we met de klas een poster gemaakt met daarop alle goede eigenschappen die we in elkaar zagen. Die afbeelding houdt ons in hectische tijden op scherp. Ondanks de haast ben ik me door de training wel bewuster geworden van mijn eigen handelen. Ik ren, draaf en hol minder. Sta meer stil bij de groep.'

Beatrice Keunen

